

DZIENNIK USTAW

POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Warszawa, dnia 10 kwietnia 1989 r.

Nr 20

TRESC:

Poz.:

USTAWY:

104	— z dnia 7 kwietnia 1989 r. — Prawo o stowarzyszeniach	333
105	— z dnia 7 kwietnia 1989 r. o zmianie ustawy o związkach zawodowych	339
106	— z dnia 7 kwietnia 1989 r. o związkach zawodowych rolników indywidualnych	340
107	— z dnia 7 kwietnia 1989 r. o zmianie ustawy — Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw	342
108	— z dnia 7 kwietnia 1989 r. o zmianie ustawy zmieniającej ustawę — Prawo lokalowe	347

104

USTAWA

z dnia 7 kwietnia 1989 r.

Prawo o stowarzyszeniach.

W celu stworzenia warunków do pełnej realizacji gwarantowanej Konstytucją Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wolności zrzeszania się zgodnie z Powszechną Deklaracją Praw Człowieka i Międzynarodowym Paktem Praw Obywatelskich i Politycznych, umożliwienia obywatelom równego, bez względu na przekonania, prawa czynnego uczestniczenia w życiu publicznym i wyrażania zróżnicowanych poglądów oraz realizacji indywidualnych za interesowań, a także uwzględniając tradycje i powszechnie uznawany dorobek ruchu stowarzyszeniowego, stanowi się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Obywatele polscy realizują prawo zrzeszania się w stowarzyszeniach, zgodnie z Konstytucją Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz porządkiem prawnym określonym w ustawach.

2. Prawo zrzeszania się w stowarzyszeniach może podlegać ograniczeniom przewidzianym jedynie przez ustawy, niezbędnym do zapewnienia interesów bezpieczeństwa państwowego lub porządku publicznego oraz ochrony zdrowia lub moralności publicznej albo ochrony praw i wolności innych osób.

3. Stowarzyszenia mają prawo wypowiedania się w sprawach publicznych.

Art. 2. 1. Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych.

2. Stowarzyszenie samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące jego działalności.

3. Stowarzyszenie opiera swoją działalność na pracy społecznej członków; do prowadzenia swych spraw może zatrudniać pracowników.

Art. 3. 1. Prawo tworzenia stowarzyszeń przysługuje obywatelom polskim mającym pełną zdolność do czynności prawnych i nie pozbawionym praw publicznych.

2. Małoletni w wieku od 16 do 18 lat, którzy mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych, mogą należeć do stowarzyszeń i korzystać z czynnego i biernego prawa wyborczego, z tym że w składzie zarządu stowarzyszenia większość muszą stanowić osoby o pełnej zdolności do czynności prawnych.

3. Małoletni poniżej 16 lat mogą, za zgodą przedstawicieli ustawowych, należeć do stowarzyszeń według zasad określonych w ich statutach, bez prawa udziału w głosowaniu na walnych zebraniach członków oraz bez korzystania z czynnego i biernego prawa wyborczego do władz stowarzyszenia. Jeżeli jednak jednostka organizacyjna stowarzyszenia zrzesza wyłącznie małoletnich, mogą oni wybierać i być wybierani do władz tej jednostki.

Art. 4. 1. Cudzoziemcy mający miejsce zamieszkania na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mogą zrzeszać się w stowarzyszeniach, zgodnie z przepisami obowiązującymi obywateli polskich.

2. Cudzoziemcy nie mający miejsca zamieszkania na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mogą wstępować do stowarzyszeń, których statuty przewidują taką możliwość.

Art. 5. 1. Stowarzyszenia międzynarodowe mogą być tworzone na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej według zasad określonych w ustawie.

2. Stowarzyszenia mogą należeć do organizacji międzynarodowych na warunkach określonych w ich statutach, jeżeli nie narusza to zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych, których Polska Rzeczpospolita Ludowa jest stroną.

Art. 6. 1. Tworzenie stowarzyszeń przyjmujących zasadę bezwzględnego posłuszeństwa ich członków wobec władz stowarzyszenia jest zakazane.

2. Nikogo nie wolno zmuszać do udziału w stowarzyszeniu lub ograniczać jego prawa do wystąpienia ze stowarzyszenia. Nikt nie może ponosić ujemnych następstw z powodu przynależności do stowarzyszenia albo pozostawania poza nim.

Art. 7. 1. Przepisom ustawy nie podlegają:

- 1) organizacje społeczne działające na podstawie odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych, których Polska Rzeczpospolita Ludowa jest stroną,
- 2) kościoły i inne związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne,
- 3) organizacje religijne, których sytuacja prawna jest uregulowana ustawami o stosunku państwa do kościołów i innych związków wyznaniowych, działające w obrębie tych kościołów i związków,
- 4) komitety powstające w celu przygotowania wyborów do Sejmu i Senatu oraz rad narodowych i innych organów samorządu, jeżeli są one przeprowadzane na podstawie ustaw lub zarządzeń władz — od dnia zarządzenia wyborów do ukończenia czynności wyborczych.

2. Do organizacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, w sprawach nie uregulowanych odrębnie stosuje się przepisy ustawy.

Art. 8. 1. Stowarzyszenie podlega rejestracji, o ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej.

2. Rejestracja stowarzyszenia należy do właściwego ze względu na siedzibę stowarzyszenia — rejestrowego sądu wojewódzkiego, zwanego dalej „sądem rejestrowym”.

3. Stosowanie wobec stowarzyszenia środków określonych w ustawie należy do właściwego ze względu na siedzibę stowarzyszenia sądu wojewódzkiego, zwanego dalej „sądem”.

4. Do postępowania sądowego w sprawach rozpoznawanych przez sąd rejestrowy lub sąd stosuje się przepisy

Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, ze zmianami wynikającymi z niniejszej ustawy.

5. Nadzór nad działalnością stowarzyszenia należy do właściwego, ze względu na siedzibę stowarzyszenia, terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych stopnia wojewódzkiego, zwanego dalej „organem nadzorującym”.

6. Przepisy ustawy nie naruszają uprawnień prokuratora wynikających z innych ustaw.

Rozdział 2

Tworzenie stowarzyszeń

Art. 9. Osoby w liczbie co najmniej piętnastu, pragnące założyć stowarzyszenie, uchwalają statut stowarzyszenia i wybierają komitet założycielski.

Art. 10. 1. Statut stowarzyszenia określa w szczególności:

- 1) nazwę stowarzyszenia, odróżniającą je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji,
- 2) teren działania i siedzibę stowarzyszenia,
- 3) cele i sposoby ich realizacji,
- 4) sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków,
- 5) władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje,
- 6) sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał,
- 7) sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich,
- 8) zasady dokonywania zmian statutu,
- 9) sposób rozwiązania się stowarzyszenia.

2. Stowarzyszenie, które zamierza tworzyć terenowe jednostki organizacyjne, jest obowiązane określić w statucie strukturę organizacyjną i zasady tworzenia tych jednostek.

3. Osoba prawna może być jedynie wspierającym członkiem stowarzyszenia.

Art. 11. 1. Najwyższą władzą stowarzyszenia jest walne zebranie członków. W sprawach, w których statut nie określa właściwości władz stowarzyszenia, podejmowanie uchwał należy do walnego zebrania członków.

2. Statut może przewidywać zamiast walnego zebrania członków zebranie delegatów lub zastąpienie walnego zebrania członków zebraniem delegatów, jeżeli liczba członków przekroczy określoną w statucie wielkość. W takich przypadkach statut określa zasady wyboru delegatów i czas trwania ich kadencji.

3. Stowarzyszenie jest obowiązane posiadać zarząd i organ kontroli wewnętrznej.

Art. 12. Komitet założycielski składa do sądu rejestrowego wnioski o rejestrację wraz ze statutem, listą założycieli, zawierającą imiona i nazwiska, datę i miejsce urodzenia, miejsce zamieszkania oraz własnoręczne podpisy założycieli, protokół z wyboru komitetu założycielskiego, a także informację o adresie tymczasowej siedziby stowarzyszenia.

Art. 13. 1. Wniosek o zarejestrowanie stowarzyszenia sąd rejestrowy rozpoznaje niezwłocznie, a rozstrzygnięcie powinno nastąpić nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku.

2. Sąd rejestrowy doręcza organowi nadzorującemu odpis wniosku o rejestrację wraz z załącznikami wymienionymi w art. 12. Organ ten ma prawo wypowiedzieć się w sprawie wniosku w terminie 14 dni licząc od dnia jego doręczenia, a także przystąpić, za zgodą sądu, do postępowania jako zainteresowany.

Art. 14. 1. Sąd rejestrowy odmawia zarejestrowania stowarzyszenia, jeżeli nie spełnia ono warunków określonych w ustawie.

2. Postanowienie o odmowie zarejestrowania stowarzyszenia sąd, w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego oraz dwóch ławników, wydaje po przeprowadzeniu rozprawy.

Art. 15. 1. Sąd rejestrowy przed wydaniem postanowienia o zarejestrowaniu stowarzyszenia, jeżeli uzna za niezbędne dokonanie dodatkowych ustaleń, wyznacza w tym celu posiedzenie wyjaśniające.

2. Na posiedzenie wyjaśniające sąd rejestrowy wzywa uczestników postępowania.

Art. 16. Sąd rejestrowy wydaje postanowienie o zarejestrowaniu stowarzyszenia po stwierdzeniu, że jego statut jest zgodny z przepisami prawa i założyciele spełniają wymagania określone ustawą.

Art. 17. 1. Stowarzyszenie uzyskuje osobowość prawną i może rozpocząć działalność z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o zarejestrowaniu.

2. Wpisanie stowarzyszenia do rejestru stowarzyszeń następuje po uprawomocnieniu się postanowienia o zarejestrowaniu stowarzyszenia.

3. O wpisanie stowarzyszenia do rejestru stowarzyszeń sąd rejestrowy zawiadamia założycieli oraz organ nadzorujący, przesyłając jednocześnie temu organowi statut.

Art. 18. 1. Wpisowi do rejestru, o którym mowa w art. 17 ust. 2, podlegają:

- 1) nazwa i siedziba stowarzyszenia oraz teren działalności,
- 2) data wpisu do rejestru,
- 3) cele stowarzyszenia i sposoby ich realizacji,

4) imiona i nazwiska członków komitetu założycielskiego,

5) dane dotyczące składu zarządu i adresu stowarzyszenia,

6) dane dotyczące sposobu reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych.

2. Wpisowi do rejestru stowarzyszeń podlegają także postanowienia sądu o zastosowaniu wobec stowarzyszenia środków przewidzianych w ustawie oraz o ustanowieniu kuratora lub wyznaczeniu likwidatora.

3. Rejestry stowarzyszeń są jawne i dostępne dla osób trzecich. Każdemu przysługuje prawo otrzymania uwierzytelnionych odpisów i wyciągów z tych rejestrów.

4. Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, określa wzór i sposób prowadzenia rejestru stowarzyszeń.

Art. 19. 1. Zarząd stowarzyszenia wpisanego do rejestru jest obowiązany, najpóźniej w ciągu miesiąca od jego wyboru, zawiadomić sąd rejestrowy i organ nadzorujący o swoim składzie, miejscu zamieszkania członków, a także wskazać adres siedziby stowarzyszenia.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do zmian w składzie zarządu i adresie siedziby stowarzyszenia.

Art. 20. 1. Zarząd terenowej jednostki organizacyjnej stowarzyszenia jest obowiązany, w terminie 14 dni od chwili jej powołania, zawiadomić o tym organ nadzorujący właściwy ze względu na siedzibę tej jednostki, podając skład zarządu i adres siedziby jednostki, oraz doręczyć statut stowarzyszenia.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie zmian w składzie zarządu i adresie siedziby terenowej jednostki organizacyjnej stowarzyszenia oraz w statucie stowarzyszenia.

Art. 21. Zarząd stowarzyszenia ma obowiązek niezwłocznie zawiadomić sąd rejestrowy o zmianie statutu. W sprawie wpisanego do rejestru zmiany statutu stowarzyszenia stosuje się odpowiednio zasady i tryb przewidziane dla rejestracji stowarzyszenia.

Art. 22. 1. Stowarzyszenia w liczbie co najmniej trzech mogą założyć związek stowarzyszeń. Założycielami i członkami związku mogą być także inne osoby prawne, z tym że osoby prawne mające cele zarobkowe mogą być członkami wspierającymi.

2. Do związków, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy.

Art. 23. 1. Ustanawia się tytuł honorowy „Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności”.

2. Tytuł honorowy nadaje się stowarzyszeniu działającemu na podstawie ustawy, mającemu szczególne osiągnięcia w realizacji celów społecznych.

Art. 24. 1. Tytuł honorowy, o którym mowa w art. 23, nadaje Rada Państwa.

2. Rada Państwa określa tryb przedstawiania wniosku o nadanie tytułu honorowego.

Rozdział 3

Nadzór nad stowarzyszeniami

Art. 25. 1. Organ nadzorujący ma prawo:

- 1) żądać dostarczenia przez zarząd stowarzyszenia, w wyznaczonym terminie, odpisów uchwał walnego zebrania członków (zebrania delegatów),
- 2) przeglądać w lokalu stowarzyszenia, w obecności przedstawiciela władz stowarzyszenia, dokumenty związane z jego działalnością oraz sporządzać z nich notatki, odpisy i wyciągi,
- 3) delegować swego przedstawiciela do uczestniczenia w walnym zebraniu członków (zebraniu delegatów), a także w posiedzeniu zarządu stowarzyszenia, którego przedmiotem obrad będzie sprawozdanie z wykorzystania środków pochodzących z dotacji, darowizn, spadków i zapisów oraz z ofiarności publicznej,
- 4) żądać od władz stowarzyszenia niezbędnych wyjaśnień.

2. O terminie i miejscu posiedzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, zarząd stowarzyszenia jest obowiązany zawiadomić organ nadzorujący.

Art. 26. W razie niezastosowania się stowarzyszenia do wymagań określonych w art. 25 ust. 1 i 2, organ nadzorujący nakłada na stowarzyszenie grzywnę w wysokości jednorazowo nie wyższej niż 50.000 złotych. Od grzywny można zwolnić, jeżeli po jej wymierzeniu stowarzyszenie niezwłocznie zastosuje się do wymagań organu nadzorującego. Stowarzyszenie, w terminie 7 dni, może wystąpić do sądu o zwolnienie od grzywny.

Art. 27. Organem nadzorującym terenową jednostkę organizacyjną stowarzyszenia jest organ określony w art. 8 ust. 5, właściwy ze względu na siedzibę tej jednostki.

Art. 28. W razie stwierdzenia, że działalność stowarzyszenia jest niezgodna z prawem lub narusza postanowienia statutu w sprawach, o których mowa w art. 10 ust. 1 i 2, organ nadzorujący, w zależności od rodzaju i stopnia stwierdzonych nieprawidłowości, może wystąpić o ich usunięcie w określonym terminie, udzielić ostrzeżenia władzom stowarzyszenia, wystąpić do sądu o zastosowanie środka określonego w art. 29.

Art. 29. 1. Sąd, na wniosek organu nadzorującego lub prokuratora, może:

- 1) udzielić upomnienia władzom stowarzyszenia,
- 2) uchylić niezgodną z prawem lub statutem uchwałę stowarzyszenia,
- 3) zażądać, pod rygorem zawieszenia w czynnościach zarządu, od właściwych władz stowarzyszenia przeprowadzenia w określonym terminie nowych wyborów do zarządu, jeżeli działalność zarządu spowodowała

rażące naruszenie prawa lub postanowień statutu, a inne środki nie dają gwarancji przywrócenia działalności zgodnej z prawem lub statutem,

- 4) rozwiązać stowarzyszenie, jeżeli jego działalność wykazuje rażące lub uporczywe naruszenie prawa albo postanowień statutu i nie ma warunków do przywrócenia działalności zgodnej z prawem lub statutem.

2. Sąd rozpoznając wniosek, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, może na wniosek lub z własnej inicjatywy wydać zarządzenie tymczasowe o zawieszeniu w czynnościach zarządu stowarzyszenia, wyznaczając przedstawiciela do prowadzenia bieżących spraw stowarzyszenia.

3. Rozpoznając wniosek o zawieszenie w czynnościach zarządu stowarzyszenia lub o rozwiązanie stowarzyszenia, sąd może zobowiązać władze stowarzyszenia do usunięcia nieprawidłowości w określonym terminie i zawiesić postępowanie. W razie bezskutecznego upływu terminu sąd, na wniosek organu nadzorującego lub z własnej inicjatywy, podejmie zawieszono postępowanie.

Art. 30. 1. Jeżeli stowarzyszenie nie posiada zarządu zdolnego do działań prawnych, sąd, na wniosek organu nadzorującego lub z własnej inicjatywy, ustanawia dla niego kuratora.

2. Kurator jest obowiązany do zwołania w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy walnego zebrania członków (zebrania delegatów) stowarzyszenia w celu wyboru zarządu. Do czasu wyboru zarządu, kurator reprezentuje stowarzyszenie w sprawach majątkowych wymagających bieżącego załatwienia.

3. Wynagrodzenie kuratora pokrywa się z majątku stowarzyszenia.

Art. 31. Na wniosek organu nadzorującego sąd wydaje postanowienie o rozwiązaniu stowarzyszenia, w razie gdy:

- 1) liczba członków stowarzyszenia zmniejszyła się poniżej liczby członków wymaganych do jego założenia,
- 2) stowarzyszenie nie posiada przewidzianych w ustawie władz i nie ma warunków do ich wyłonienia w okresie nie dłuższym niż rok.

Art. 32. Postanowienie o zastosowaniu środka określonego w art. 29 ust. 1 i art. 31 sąd, w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego oraz dwóch ławników, wydaje po przeprowadzeniu rozprawy.

Rozdział 4

Majątek stowarzyszenia

Art. 33. 1. Majątek stowarzyszenia powstaje ze składki członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z własnej działalności, dochodów z majątku stowarzyszenia oraz z ofiarności publicznej.

2. Stowarzyszenie, z zachowaniem obowiązujących przepisów, może przyjmować darowizny, spadki i zapisy oraz korzystać z ofiarności publicznej.

Art. 34. Stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą, według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach. Dochód z działalności gospodarczej stowarzyszenia służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków.

Art. 35. Stowarzyszenie może otrzymywać dotację według zasad określonych w odrębnych przepisach.

Rozdział 5

Likwidacja stowarzyszeń

Art. 36. 1. W razie rozwiązania się stowarzyszenia na podstawie własnej uchwały, likwidatorami stowarzyszenia są członkowie jego zarządu, jeżeli statut lub, w razie braku odpowiednich postanowień statutu, uchwała ostatniego walnego zebrania członków (zebrania delegatów) tego stowarzyszenia nie stanowi inaczej.

2. W razie rozwiązania stowarzyszenia przez sąd, zarządza on jego likwidację, wyznaczając likwidatora.

Art. 37. 1. Obowiązkiem likwidatora jest przeprowadzenie likwidacji w możliwie najkrótszym czasie, w sposób zabezpieczający majątek likwidowanego stowarzyszenia przed nieuzasadnionym uszczupleniem.

2. Likwidator w szczególności powinien:

- 1) zawiadomić sąd o wszczęciu likwidacji i wyznaczeniu likwidatora, z podaniem swego nazwiska, imienia i miejsca zamieszkania, jeżeli nie zachodzą warunki określone w art. 36 ust. 2,
- 2) dokonywać czynności prawnych niezbędnych do przeprowadzenia likwidacji, podając do publicznej wiadomości o wszczęciu postępowania likwidacyjnego,
- 3) po zakończeniu likwidacji zgłosić sądowi wniosek o wykreślenie stowarzyszenia z rejestru stowarzyszeń.

3. Jeżeli likwidacja nie zostanie zakończona w ciągu roku od dnia jej zarządzenia, likwidatorzy przedstawiają przyczyny opóźnienia sądowi, który w razie uznania opóźnienia za usprawiedliwione przedłuża termin likwidacji lub zarządza zmianę likwidatorów.

Art. 38. Majątek zlikwidowanego stowarzyszenia przeznaczony na cel określony w statucie lub w uchwale walnego zebrania członków (zebrania delegatów) o likwidacji stowarzyszenia. W razie braku postanowienia statutu lub uchwały w tej sprawie, sąd orzeka o przeznaczeniu majątku na określony cel społeczny.

Art. 39. Koszty likwidacji pokrywa się z majątku likwidowanego stowarzyszenia, a w razie nieposiadania majątku przez likwidowane stowarzyszenie, koszty likwidacji pokrywa się ze Skarbu Państwa.

Rozdział 6

Stowarzyszenia zwykłe

Art. 40. 1. Uproszczoną formą stowarzyszenia jest stowarzyszenie zwykłe, nie posiadające osobowości prawnej.

2. Osoby w liczbie co najmniej trzech, pragnące założyć stowarzyszenie zwykłe, uchwalają regulamin działalności, określając w szczególności jego nazwę, cel, teren i środki działania, siedzibę oraz przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie.

3. O utworzeniu stowarzyszenia zwykłego jego założyciele informują na piśmie właściwy, ze względu na przyszłą siedzibę stowarzyszenia, organ nadzorujący, podając dane, o których mowa w ust. 2.

Art. 41. 1. Sąd rejestrowy, na wniosek organu nadzorującego lub prokuratora, może zakazać założenia stowarzyszenia zwykłego, jeżeli nie spełnia ono warunków określonych w art. 16. Art. 14 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Jeżeli w ciągu 30 dni od dnia uzyskania informacji o założeniu stowarzyszenia zwykłego nie zakazano jego działalności, może ono rozpocząć działalność.

Art. 42. 1. Stowarzyszenie zwykłe nie może:

- 1) powoływać terenowych jednostek organizacyjnych,
- 2) łączyć się w związki stowarzyszeń,
- 3) zrzeszać osób prawnych,
- 4) prowadzić działalności gospodarczej,
- 5) przyjmować darowizn, spadków i zapisów oraz otrzymywać dotacji, a także korzystać z ofiarności publicznej.

2. Stowarzyszenie zwykłe uzyskuje środki na swoją działalność ze składek członkowskich.

Art. 43. W sprawach nie uregulowanych odmiennie w tym rozdziale do stowarzyszenia zwykłego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy, z tym że:

- 1) nie stosuje się przepisów art. 9—13, art. 14 ust. 1, art. 17—20, art. 22—24, art. 25 ust. 1 pkt 3 i ust. 2, art. 27, art. 30 i art. 31 pkt 2,
- 2) ilekroć w ustawie jest mowa o statucie, należy przez to rozumieć regulamin stowarzyszenia zwykłego.

Rozdział 7

Przepisy szczególne, zmiana przepisów obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe

Art. 44. 1. Ograniczenia we wstępowaniu żołnierzy w czynnej służbie wojskowej i junaków odbywających zasadniczą służbę w obronie cywilnej oraz funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej do stowarzyszeń, a także uczestniczeniu w ich działalności, określają odrębne ustawy.

2. Działalność stowarzyszeń na terenach i w obiektach znajdujących się w zarządzie lub użytkowaniu organów wojskowych albo resortu spraw wewnętrznych wymaga zezwolenia, odpowiednio, Ministra Obrony Narodowej lub Ministra Spraw Wewnętrznych albo organów przez nich określonych.

Art. 45. Osoby pragnące założyć stowarzyszenie prowadzące działalność bezpośrednio związaną z obronnością albo bezpieczeństwem państwa lub ochroną porządku

publicznego są obowiązane uzgodnić zakres tej działalności, odpowiednio, z Ministrem Obrony Narodowej lub Ministrem Spraw Wewnętrznych albo organami przez nich określonymi.

Art. 46. Związek Harcerstwa Polskiego zachowuje dotychczasowe uprawnienia do posługiwania się nazwą, mundurem, odznakami i symboliką harcerską. Uprawnienia Związku Harcerstwa Polskiego w tym zakresie nie mogą być naruszane przez inne stowarzyszenia.

Art. 47. W ustawie z dnia 29 marca 1962 r. o zgromadzeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 89, z 1971 r. Nr 12, poz. 115, z 1982 r. Nr 14, poz. 113 i z 1985 r. Nr 36, poz. 167) w art. 7 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Do odbycia zebrania założycielskiego w celu założenia stowarzyszenia jest wymagane zawiadomienie organu administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach społeczno-administracyjnych stopnia wojewódzkiego.”

Art. 48. W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1988 r. Nr 30, poz. 207) w art. 154 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje ust. 2 w brzmieniu:

„2. Junacy odbywający zasadniczą służbę w obronie cywilnej mogą wstępować do organizacji i stowarzyszeń lub brać czynny udział w pracach organizacji i stowarzyszeń, do których należeli przed powołaniem do służby, tylko za zgodą komendantów oddziałów obrony cywilnej.”

Art. 49. W ustawie z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. Nr 16, poz. 134, z 1972 r. Nr 53, poz. 341 i 342, z 1974 r. Nr 24, poz. 142 i Nr 47, poz. 282, z 1979 r. Nr 15, poz. 97 oraz z 1983 r. Nr 16, poz. 78) art. 33 otrzymuje brzmienie:

„Art. 33. Żołnierz zawodowy może należeć do organizacji lub stowarzyszeń krajowych działających poza wojskiem, a także do organizacji lub stowarzyszeń zagranicznych lub międzynarodowych, za zezwoleniem Ministra Obrony Narodowej lub organów wojskowych przez niego określonych.”

Art. 50. W ustawie z dnia 4 maja 1982 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 1985 r. Nr 42, poz. 201, z 1987 r. Nr 22, poz. 128 i z 1989 r. Nr 4, poz. 24 i Nr 6, poz. 33) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 124 w ust. 1 wyrazy „i niniejszej ustawy” zastępuje się wyrazami „o ile przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej”,
- 2) art. 125 otrzymuje brzmienie:

„Art. 125. 1. Organem uprawnionym do sprawowania nadzoru nad działalnością organizacji i stowarzyszeń studenckich o zasięgu ogólnokrajowym i lokalnym jest Minister Edukacji Narodowej.

2. Organem uprawnionym do sprawowania nadzoru nad działalnością uczelnianych (wydziałowych) organizacji i stowarzyszeń studenckich oraz nad oddziałami (ogniwami) uczelnianymi organizacji i stowarzyszeń studenckich o zasięgu ogólnokrajowym i lokalnym jest rektor.”

3) art. 126 skreśla się.

Art. 51. 1. Do czasu odrębnego uregulowania statusu prawnego związków wyznaniowych oraz zakonów i kongregacji duchownych, do których miały zastosowanie przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. — Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 94, poz. 808, z 1946 r. Nr 4, poz. 30, z 1949 r. Nr 41, poz. 293 i Nr 45, poz. 335, z 1950 r. Nr 44, poz. 401 i Nr 53, poz. 489, z 1964 r. Nr 41, poz. 276 oraz z 1985 r. Nr 36, poz. 167), stosuje się wobec nich przepisy tego rozporządzenia.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do nowo powstających związków wyznaniowych oraz zakonów i kongregacji duchownych.

Art. 52. 1. Działające w dniu wejścia ustawy w życie stowarzyszenia zarejestrowane i stowarzyszenia wyższej użyteczności stają się stowarzyszeniami w rozumieniu jej przepisów. Statuty tych stowarzyszeń, stanowiące podstawę ich działania, zachowują moc z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Tracą moc postanowienia statutów stowarzyszeń, o których mowa w ust. 1, sprzeczne z przepisami ustawy.

Art. 53. Stowarzyszeniom, które do dnia wejścia ustawy w życie były stowarzyszeniami wyższej użyteczności, przyznaje się tytuł honorowy „Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności” i wpisuje się je do rejestru stowarzyszeń.

Art. 54. 1. Organy nadzorujące, w terminie dwóch miesięcy od dnia wejścia ustawy w życie, przekazają sądom rejestrowym rejestry stowarzyszeń i związków stowarzyszeń, prowadzone dotychczas przez terenowe organy administracji państwowej, dotyczące istniejących na terenie województwa stowarzyszeń zarejestrowanych, oraz ich statuty.

2. Organy dotychczasowo właściwe w sprawach stowarzyszeń zwykłych przekazają organowi nadzorującemu dokumentację tych stowarzyszeń w terminie określonym w ust. 1.

Art. 55. 1. W sprawach uregulowanych niniejszą ustawą, nie zakończonych decyzją ostateczną przed dniem jej wejścia w życie, stosuje się przepisy tej ustawy.

2. Postępowanie likwidacyjne stowarzyszeń wszczęte przed dniem wejścia ustawy w życie prowadzi się na podstawie dotychczasowych przepisów.

Art. 56. Tracą moc:

- 1) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. — Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 94, poz. 808, z 1946 r. Nr 4, poz. 30, z 1949 r. Nr 41, poz. 293 i Nr 45, poz. 335, z 1950 r. Nr 44, poz. 401 i Nr 53, poz. 489, z 1964 r. Nr 41, poz. 276 oraz z 1985 r. Nr 36, poz. 167), z zastrzeżeniem art. 51 niniejszej ustawy,
- 2) dekret z dnia 5 sierpnia 1949 r. o zmianie niektórych przepisów prawa o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 45, poz. 335), z wyjątkiem art. 2 ust. 2 lit. a) i c).

Art. 57. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: W. Jaruzelski
Sekretarz Rady Państwa: Z. Surowiec

105

USTAWA

z dnia 7 kwietnia 1989 r.

o zmianie ustawy o związkach zawodowych.

Art. 1. W ustawie z dnia 8 października 1982 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 1985 r. Nr 54, poz. 277 i z 1988 r. Nr 11, poz. 84) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Pracownicy mają prawo tworzenia i zrzeszania się w związki zawodowe: zakładowe, ogólnokrajowe i inne według swojego uznania.”;

2) w art. 11 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Związek zawodowy zrzesza pracowników jednego lub wielu zakładów pracy, rodzajów zatrudnienia, gałęzi pracy lub zawodów.”;

3) w art. 18:

a) w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Liczba założycieli związku zawodowego zrzeszającego pracowników jednego zakładu pracy w dniu złożenia statutu do rejestracji nie może być mniejsza niż 10 osób, a innego związku zawodowego — mniejsza niż 30 osób.”;

b) w ust. 3 na końcu kropkę skreśla się i dodaje wyrazy „lub ogólnokrajowy związek zawodowy”;

4) w art. 19 w ust. 1 po wyrazie „nazwę” stawia się przecinek, a wyrazy „przez wskazanie nazwy zakładu pracy, gałęzi pracy, rodzaju zatrudnienia lub zawodu zrzeszanych pracowników, a ponadto” skreśla się;

5) w art. 20:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 2—5 w brzmieniu:

„2. Związek zawodowy podlega rejestracji we właściwym miejscowo sądzie wojewódzkim.

3. Ogólnokrajowe związki zawodowe, ogólnokrajowe zrzeszenia (federacje) związków zawodowych oraz ogólnokrajowe organizacje międzyzwiązkowe podlegają rejestracji w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie.

4. Do rejestracji wspólnej organizacji związkowej o charakterze międzyzakładowym (art. 18 ust. 2) jest właściwy sąd wojewódzki, na którego terenie związek ten ma siedzibę określoną w statucie.

5. Postępowanie rejestrowe jest wolne od opłat sądowych.”;

b) dotychczasowe ust. 2—7 oznacza się jako ust. 6—11;

c) w ust. 7 powołanie „ust. 2” zastępuje się powołaniem „ust. 6”;

d) w ust. 9 powołanie „ust. 1—4” zastępuje się powołaniem „ust. 1—8”;

e) w ust. 10 powołanie „ust. 4 pkt 2” zastępuje się powołaniem „ust. 8 pkt 2”;

6) art. 21 otrzymuje brzmienie:

„Art. 21. 1. Związki zawodowe mają prawo tworzyć ogólnokrajowe zrzeszenia (federacje) związków zawodowych.

2. Ogólnokrajowe związki zawodowe i zrzeszenia związków zawodowych mogą tworzyć, na podstawie zawieranych porozumień, ogólnokrajowe organizacje międzyzwiązkowe.

3. Związki zawodowe, na zasadach określonych w zawartych porozumieniach, mogą powoływać instytucje związkowego współdziałania w układzie terytorialnym i pokrewnych gałęzi pracy do realizacji swoich zadań, a w szczególności wspólnego zarządu majątkiem związkowym, prowadzenia działalności wydawniczej oraz reprezentowania interesów należących do zakresu działalności tych związków.

4. Do organizacji tworzonych na podstawie przepisów ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o związkach zawodowych.”;

7) w art. 23 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Obowiązek określony w ust. 2 dotyczy także Rady Państwa lub Rady Ministrów, jeżeli wniosek w sprawie wydania lub zmiany aktu ustawodawczego przedstawił ogólnokrajowy związek zawodowy reprezentatywny dla pracowników większości zakładów pracy lub ogólnokrajowa organizacja międzyzwiązkowa.”;

8) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. 1. Ogólnokrajowy związek zawodowy reprezentatywny dla pracowników większości zakładów pracy, a także ogólnokrajowa organizacja międzyzwiązkowa, na zasadach i w trybie określonych w Kodeksie postępowania cywilnego, ma prawo wnoszenia rewizji nadzwyczajnych od każdego prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

2. Podmioty, o których mowa w ust. 1, mają również prawo występowania do Sądu Najwyższego z wnioskami o ustalenie wytycznych w zakresie wykładni przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz praktyki sądowej, jak też o wyjaśnienie przepisów prawnych budzących wątpliwości lub których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie.”;

9) w art. 37:

- a) ust. 2 skreśla się,
- b) dotychczasowy ust. 3 oznacza się jako ust. 2;

10) dodaje się art. 37¹ i 37² w brzmieniu:

„Art. 37¹. 1. W zakładzie pracy, w którym działa więcej niż jedna organizacja związkowa, mogą one ustalić, z zastrzeżeniem ust. 2, zasady tworzenia wspólnej reprezentacji związkowej oraz sposób i tryb prezentowania kierownikowi zakładu pracy i organom samorządu załogi stanowiska w sprawach, o których mowa w art. 35 ust. 3.

2. W sprawach wymagających zawarcia porozumienia lub uzgodnienia stanowiska z organizacjami związkowymi, w zakresie unormowanym w przepisach prawa, organizacje te przedstawiają wspólnie uzgodnione stanowisko. Sposób ustalania i przedstawiania stanowiska w zakresie zawarcia lub zmiany zakładowej umowy zbiorowej albo porozumienia o wprowadzeniu zakładowego systemu wynagradzania, a także wprowadzenia lub zmiany regulaminów nagród i premiowania oraz regulaminu pracy przez wyłanianą, każdorazowo do tych spraw, wspólną reprezentację związkową, określa porozumienie zawarte przez działające w zakładzie pracy organizacje związkowe.

3. W okresie uzgadniania przez organizacje związkowe wspólnego stanowiska w sprawach, o których mowa w ust. 2, nie stosuje się przepisów rozdziału 5.

Art. 37². 1. Jeżeli w sprawach wymagających uzgodnienia stanowiska z organizacjami związkowymi działające w zakładzie organizacje związkowe nie przedstawią wspólnie uzgodnionego stanowiska w ciągu 30 dni, rozstrzyga kierownik zakładu pracy lub właściwy w danej sprawie organ samorządu załogi po rozpatrzeniu odrębnych stanowisk organizacji związkowych i po zasięgnięciu opinii załogi. Sposób uzyskania opinii w tych sprawach ustala kierownik zakładu pracy lub właściwy organ samorządu załogi.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy zawarcia lub zmiany zakładowej umowy zbiorowej albo porozumienia o wprowadzeniu zakładowego systemu wynagradzania i związanych z nimi regulaminów nagród i premiowania oraz zasad wykorzystania funduszy socjalnego i mieszkaniowego.”;

11) w art. 38 w ust. 2 na końcu kropkę skreśla się i dodaje wyrazy „oraz ogólnokrajowego związku zawodowego reprezentatywnego dla pracowników większości zakładów pracy.”;

12) art. 60 skreśla się.

Art. 2. Rejestracje zakładowych organizacji związkowych, ogólnokrajowych organizacji związkowych oraz ogólnokrajowych zrzeszeń i organizacji międzyzwiązkowych dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zachowują moc prawną.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *W. Jaruzelski*
Sekretarz Rady Państwa: *Z. Surowiec*

106

USTAWA

z dnia 7 kwietnia 1989 r.

o związkach zawodowych rolników indywidualnych.

Art. 1. 1. Rolnicy indywidualni prowadzący gospodarstwo oraz osoby im bliskie pracujące stale wraz z nimi w tym gospodarstwie mają prawo tworzenia i zrzeszania się w związkach zawodowych rolników indywidualnych w celu ochrony swych praw i interesów zawodowych.

2. Związki zawodowe rolników indywidualnych działają w zakresie ochrony własności gospodarstw, interesów ekonomicznych i socjalnych swoich członków i ich rodzin oraz uczestniczą w działaniach na rzecz rozwoju gospodarczego oraz społecznego wsi i rolnictwa.

Art. 2. 1. Związki zawodowe rolników indywidualnych działają zgodnie z konstytucyjnymi zasadami ustrojowymi Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, przepisami ni-

niejszej ustawy i innymi powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, na podstawie zarejestrowanego statutu, zgodnego z tymi zasadami i przepisami.

2. Związki zawodowe rolników indywidualnych są samorządne, a w szczególności mogą samodzielnie, w sposób zgodny z prawem, kształtować cele i programy swojego działania, uchylać statuty i inne akty wewnętrzne dotyczące działalności związkowej oraz określać struktury organizacyjne.

3. Związki zawodowe rolników indywidualnych są niezależne i nie podlegają nadzorowi lub kontroli ze strony organów administracji państwowej. Organy te są obowiązane do powstrzymania się od wszelkich działań pro-

wadzących do ograniczenia niezależności związków lub ich działalności zgodnej z prawem.

Art. 3. 1. Rolnicy zamierzający założyć związek zawodowy rolników indywidualnych wybierają komitet założycielski i uchwalają statut. Liczba rolników założycieli związku w dniu złożenia statutu do rejestracji nie może być mniejsza niż 30 osób, a związku zrzeszającego rolników mających miejsce zamieszkania w jednej wsi — 10 osób, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W przypadku związku o ogólnokrajowym zakresie działania założycieli nie może być mniej niż 30 rolników mających miejsce zamieszkania w co najmniej 25 województwach.

Art. 4. Statut związku zawodowego rolników indywidualnych określa nazwę, a ponadto siedzibę, terytorialny i podmiotowy zakres działania oraz cele związku, zasady nabywania i utraty członkostwa, prawa i obowiązki członków, strukturę organizacyjną i władze związku, tryb dokonywania ich wyboru i odwołania, źródła finansowania działalności związku, zasady uchwalania i zmiany statutu oraz sposób rozwiązania związku.

Art. 5. 1. Związek zawodowy rolników indywidualnych nabywa osobowość prawną oraz prawo do działania z dniem zarejestrowania.

2. Sąd odmówi rejestracji, jeżeli treść statutu wskazuje, że organizacja nie jest związkiem zawodowym rolników indywidualnych w rozumieniu ustawy albo postanowienia statutu są niezgodne z jej przepisami.

3. Właściwy organ związku zawodowego rolników indywidualnych ma obowiązek niezwłocznie zawiadomić sąd o zmianie statutu. W sprawie wpisania do rejestru zmiany statutu stosuje się odpowiednio ust. 2.

Art. 6. Sąd wykreśli związek zawodowy rolników indywidualnych z rejestru:

- 1) w razie podjęcia, w sposób przewidziany w statucie, uchwały o rozwiązaniu związku,
- 2) jeżeli liczba członków związku jest mniejsza od liczby określonej w art. 3.

Właściwy organ związku ma obowiązek zawiadomić sąd o powyższych okolicznościach.

Art. 7. 1. Do rozpoznawania spraw, o których mowa w art. 5 i 6, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym. Sprawy te rozpoznają sądy wojewódzkie właściwe ze względu na siedzibę związku, z wyjątkiem spraw związków o ogólnokrajowym zakresie działania, które rozpoznaje Sąd Wojewódzki w Warszawie.

2. Sądy wymienione w ust. 1 prowadzą rejestr związków zawodowych rolników indywidualnych. Rejestr jest jawny i dostępny dla osób trzecich; każdy zaintereso-

wany ma prawo otrzymania uwierzytelnionych odpisów i wyciągów z tego rejestru.

3. W sprawach rejestracji związków zawodowych rolników indywidualnych stosuje się odpowiednio szczególny tryb postępowania rejestrowego związków zawodowych, określony w odrębnych przepisach.

Art. 8. 1. Związki działające na podstawie niniejszej ustawy mają prawa i obowiązki, jakie przepisy ustaw przyznają społeczno-zawodowym organizacjom rolników w zakresie reprezentacji i obrony praw oraz interesów rolników.

2. Organy państwowe i samorządowe są obowiązane traktować na równi wszystkie związki zawodowe rolników indywidualnych i społeczno-zawodowe organizacje rolników w zakresie ich działalności, o której mowa w ust. 1.

Art. 9. 1. Sąd, w razie stwierdzenia, że dany organ związku zawodowego rolników indywidualnych prowadzi działalność sprzeczną z Konstytucją Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej lub innymi ustawami, ustala trzymiesięczny termin dostosowania działalności tego organu do obowiązującego prawa.

2. W razie bezskutecznego upływu terminu przewidzianego w ust. 1, sąd może orzec grzywnę do 50 000 zł indywidualnie nakładaną na poszczególnych członków danego organu związkowego. Grzywna ulega umorzeniu, jeżeli po jej wymierzeniu organ związku dostosuje niezwłocznie swoją działalność do obowiązującego prawa.

3. Jeżeli organ związku prowadzi działalność rażąco sprzeczną z Konstytucją Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej lub innymi ustawami, a środki zastosowane na podstawie ust. 1 i 2 okazały się bezskuteczne, sąd może zażądać od właściwych władz związku przeprowadzenia, w określonym terminie, nowych wyborów do tego organu, pod rygorem zawieszenia działalności tego organu.

4. Jeżeli środki określone w ust. 1—3 okazały się bezskuteczne, sąd orzeka o skreśleniu związku z rejestru.

5. Związek zawodowy rolników indywidualnych skreślony z rejestru związków jest zobowiązany niezwłocznie zaprzestać swojej działalności, a w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia o skreśleniu z rejestru dokonać swojej likwidacji w sposób przewidziany w statucie.

6. Do spraw, o których mowa w ust. 1—4, stosuje się przepis art. 7 ust. 1, z tym że sąd orzeka w tych sprawach w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego oraz dwóch ławników po przeprowadzeniu rozprawy. Postępowanie w tych sprawach wszczyna się na wniosek prokuratora.

Art. 10. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *W. Jaruzelski*
Sekretarz Rady Państwa: *Z. Surowiec*

107

USTAWA

z dnia 7 kwietnia 1989 r.

o zmianie ustawy — Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw.

Art. 1. W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 141, z 1975 r. Nr 16, poz. 91, z 1981 r. Nr 6, poz. 23, z 1982 r. Nr 31, poz. 214, z 1985 r. Nr 20, poz. 85 i Nr 35, poz. 162, z 1986 r. Nr 42, poz. 201, z 1987 r. Nr 21, poz. 124 oraz z 1988 r. Nr 20, poz. 134) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 19—21 otrzymują brzmienie:

„Art. 19. § 1. Pracownicy mają prawo tworzenia związków zawodowych i zrzeszania się w nich.

§ 2. Zasady tworzenia związków zawodowych i zrzeszania się w związkach określa ustawa o związkach zawodowych i inne przepisy prawa.

Art. 20. Załoga uczestniczy w zarządzaniu zakładem pracy w zakresie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 21. Kierownicy zakładów pracy oraz organy administracji państwowej i gospodarczej są obowiązani tworzyć warunki umożliwiające korzystanie z uprawnień określonych w art. 19 i 20.”;

2) po art. 23 dodaje się art. 23¹ w brzmieniu:

„Art. 23¹. § 1. W razie połączenia zakładów pracy, zakład powstały w wyniku połączenia staje się stroną w stosunkach pracy, których stronami były łączone zakłady.

§ 2. W razie przejęcia zakładu pracy w całości lub w części przez inny zakład, staje się on stroną w stosunkach pracy z pracownikami przejętego zakładu.

§ 3. W razie podziału zakładu pracy zakłady powstałe w wyniku podziału stają się stronami w stosunkach pracy z pracownikami przejętymi z tego zakładu.

§ 4. Za zobowiązania wynikające ze stosunku pracy, powstałe przed zmianami organizacyjnymi, o których mowa w § 1—3, odpowiada — w razie połączenia zakładów pracy lub przejęcia zakładu w całości — nowy zakład pracy, w razie zaś podziału zakładu pracy lub przejęcia jego części — odpowiadają solidarnie zakłady pracy utworzone w wyniku podziału lub uczestniczące w przejęciu.”;

3) art. 24 otrzymuje brzmienie:

„Art. 24. § 1. Jeżeli przepisy kodeksu lub inne przepisy prawa przewidują obowiązek współdziałania kierownika zakładu pracy z zakładową organizacją związkową, kierownik zakładu, którego pracownicy są zrzeszeni w organizacji związkowej o charakterze międzyzakładowym, współdziała z organem określonym w statucie tej organizacji.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do kierowników jednostek organizacyjnych w przedsiębiorstwie wielozakładowym, będących zakładami pracy w rozumieniu art. 3, jeżeli w przedsiębiorstwie tym utworzono wspólną organizację związkową.”;

4) w art. 25 w § 2 zdanie drugie skreśla się;

5) art. 28 skreśla się;

6) w art. 30 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Umowa o pracę na okres próbny rozwiązuje się z upływem tego okresu, a przed jego upływem może być rozwiązana za wypowiedzeniem.”;

7) w art. 32 w § 1 pkt 2 skreśla się;

8) art. 35 skreśla się;

9) w art. 36:

a) § 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„§ 4. Do okresu pracy, o którym mowa w § 1, wlicza się okresy pracy w poprzednich zakładach pracy, bez względu na sposób ustania stosunku pracy.

§ 5. Jeżeli pracownik jest zatrudniony na stanowisku związanym z odpowiedzialnością materialną za powierzone mienie, strony mogą ustalić w umowie o pracę, że w przypadku, o którym mowa w § 1 pkt 1, okres wypowiedzenia wynosi 1 miesiąc, a w przypadku, o którym mowa w § 1 pkt 2 — 3 miesiące.”;

b) po § 5 dodaje się § 6 w brzmieniu:

„§ 6. Strony mogą po dokonaniu wypowiedzenia umowy o pracę przez jedną z nich ustalić wcześniejszy termin rozwiązania umowy; ustalenie takie nie zmienia trybu rozwiązania umowy o pracę.”;

10) po art. 36 dodaje się art. 36¹ w brzmieniu:

„Art. 36¹. § 1. Jeżeli wypowiedzenie pracownikowi umowy o pracę zawartej na czas nie określony następuje z powodu zmniejszenia stanu zatrudnienia lub zmian w strukturze zatrudnienia, albo ograniczenia zadań lub zakresu działalności zakładu pracy, albo likwidacji komórki organizacyjnej, w której pracownik jest zatrudniony, zakład pracy może skrócić okres 3-miesięcznego wypowiedzenia, najwyżej jednak do 1 miesiąca; w takim wypadku pracownikowi przysługuje odszkodowanie w wysokości wynagrodzenia za pozostałą część okresu wypowiedzenia.

§ 2. Okres, za który przysługuje odszkodowanie, wlicza się pracownikowi pozostającemu w tym okresie bez pracy do okresu zatrudnienia.”;

11) w art. 38:

a) § 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„§ 3. W razie nieuwzględnienia zgłoszonych w terminie zastrzeżeń zakładowej organizacji związkowej, kierownik zakładu pracy przedstawia sprawę ogólnokrajowej organizacji związkowej, która **wypowiada** się w kwestii zastrzeżeń zakładowej organizacji związkowej w ciągu 5 dni od przedstawienia sprawy.

§ 4. Przepis § 3 stosuje się, jeżeli zakładowa organizacja związkowa wchodzi w skład ogólnokrajowej organizacji związkowej.”;

b) dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Po rozpatrzeniu stanowiska ogólnokrajowej organizacji związkowej, a także w razie niezajęcia przez nią stanowiska w ustalonym terminie, kierownik zakładu pracy podejmuje decyzję w sprawie wypowiedzenia.”;

12) art. 39 otrzymuje brzmienie:

„Art. 39. Zakład pracy nie może wypowiedzieć umowy o pracę pracownikowi, któremu brakuje nie więcej niż 2 lata do osiągnięcia wieku emerytalnego, jeżeli okres zatrudnienia umożliwia mu uzyskanie prawa do emerytury z osiągnięciem tego wieku.”;

13) w art. 40:

a) w § 1 wyrazy „likwidacji zakładu pracy, a także w razie” skreśla się,

b) w § 2 wyrazy „i 39 pkt 1—3” skreśla się;

14) po art. 41 dodaje się art. 41¹ w brzmieniu:

„Art. 41¹. § 1. W razie ogłoszenia upadłości lub likwidacji zakładu pracy, nie stosuje się przepisów art. 38, 39 i 41, ani przepisów szczególnych dotyczących ochrony pracowników przed wy-

wiedzeniem lub rozwiązaniem umowy o pracę.

§ 2. W razie ogłoszenia upadłości lub likwidacji zakładu pracy, umowa o pracę zawarta na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy może być rozwiązana przez każdą ze stron za dwutygodniowym wypowiedzeniem.

§ 3. O konieczności rozwiązania z pracownikami umów o pracę w związku z ogłoszeniem upadłości lub likwidacją zakładu pracy kierownik zawiadamia na piśmie zakładową organizację związkową co najmniej na 1 miesiąc przed zamierzonymi wypowiedzeniami umów, a także na wniosek zakładowej organizacji związkowej uzgadnia z tą organizacją zakres współdziałania i zasady postępowania w sprawach dotyczących pracowników objętych wypowiedzeniami.

§ 4. Kierownik zakładu pracy współdziała z właściwymi organami państwowymi w celu zapewnienia pracownikom innego zatrudnienia lub przyznania świadczeń przewidzianych odrębnymi przepisami.”;

15) w art. 43 w § 2 w zdaniu pierwszym wyrazy „pkt 4” skreśla się;

16) art. 45 otrzymuje brzmienie:

„Art. 45. § 1. W razie ustalenia, że wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas nie określony jest nieuzasadnione lub narusza przepisy o wypowiedzaniu umów o pracę, sąd — stosownie do żądania pracownika — orzeka o bezskuteczności wypowiedzenia, a jeżeli umowa uległa już rozwiązaniu — o przywróceniu pracownika do pracy na poprzednich warunkach albo o odszkodowaniu.

§ 2. Sąd może nie uwzględnić żądania pracownika uznania wypowiedzenia za bezskuteczne lub przywrócenia do pracy, jeżeli ustali, że uwzględnienie takiego żądania jest niemożliwe lub niecelowe ze względu na likwidację lub upadłość zakładu albo zmiany organizacyjne lub produkcyjne związane z ograniczeniem zatrudnienia w zakładzie; w takim wypadku sąd orzeka o odszkodowaniu.

§ 3. Przepisu § 2 nie stosuje się do pracowników, o których mowa w art. 39 i 177, oraz w przepisach szczególnych dotyczących ochrony pracowników przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem umowy o pracę.”;

- 17) art. 46 skreśla się;
- 18) po art. 47 dodaje się art. 47¹ w brzmieniu:
„Art. 47¹. Odszkodowanie, o którym mowa w art. 45, przysługuje w wysokości wynagrodzenia za okres od 2 tygodni do 3 miesięcy, nie niższej jednak od wynagrodzenia za okres wypowiedzenia.”;
- 19) w art. 50:
a) § 2 skreśla się,
b) w § 3 po wyrazach „na czas określony” dodaje się wyrazy „lub na czas wykonania określonej pracy”,
c) w § 4 wyrazy „2 i” skreśla się,
d) w § 5 w zdaniu pierwszym wyrazy „2 i” skreśla się oraz w zdaniu drugim wyrazy „przepisy art. 46” zastępuje się wyrazami „odpowiednio przepisy art. 45”;
- 20) w art. 52 w § 1 w pkt 1 wyrazy „stawienia się do pracy w stanie nietrzeźwości lub spożywania alkoholu w czasie pracy” zastępuje się wyrazami „stawienia się do pracy w stanie po użyciu alkoholu lub spożywania alkoholu w czasie pracy lub w miejscu pracy”;
- 21) w art. 68 po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:
„§ 1¹. Stosunek pracy, o którym mowa w § 1, nawiązuje się na czas nie określony, a jeżeli na podstawie przepisów szczególnych pracownik został powołany na czas określony, stosunek pracy nawiązuje się na okres objęty powołaniem.”;
- 22) po art. 68 dodaje się art. 68¹—68³ w brzmieniu:
„Art. 68¹. Powołanie może być poprzedzone konkursem, choćby przepisy szczególne nie przewidywały wymogu wyłonienia kandydata na stanowisko wyłącznie w wyniku konkursu.
Art. 68². § 1. Stosunek pracy na podstawie powołania nawiązuje się w terminie określonym w powołaniu, a jeżeli termin ten nie został określony — w dniu doręczenia powołania, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.
§ 2. Powołanie powinno być dokonane na piśmie.
Art. 68³. Jeżeli pracownik powołany na stanowisko w wyniku konkursu pozostaje w stosunku pracy z innym zakładem pracy i obowiązuje go trzymiesięczny okres wypowiedzenia, może on rozwiązać ten stosunek za jednomiesięcznym wypowiedzeniem. Rozwiązanie stosunku pracy w tym trybie pociąga za sobą skutki, jakie przepisy prawa pracy wiążą z rozwiązaniem umowy o pracę przez zakład za wypowiedzeniem.”;
- 23) art. 69 otrzymuje brzmienie:
„Art. 69. Jeżeli przepisy niniejszego oddziału nie stanowią inaczej, do stosunku pracy na podstawie powołania stosuje się przepisy dotyczące umowy o pracę na czas nie określony, z wyłączeniem przepisów regulujących:
1) tryb postępowania przy rozwiązywaniu umów o pracę,
2) rozpatrywanie sporów ze stosunku pracy w części dotyczącej orzekania:
a) o bezskuteczności wypowiedzeń,
b) o odszkodowaniu przewidzianym w razie wypowiedzenia umowy o pracę,
c) o przywracaniu do pracy.”;
- 24) w art. 70:
a) w § 1 na końcu dodaje się zdanie: „Dotyczy to również pracownika, który na podstawie przepisów szczególnych został powołany na stanowisko na czas określony.”,
b) po § 1 dodaje się § 1¹ i 1² w brzmieniu:
„§ 1¹. Odwołanie powinno być dokonane na piśmie.
§ 1². Stosunek pracy z pracownikiem odwołanym ze stanowiska rozwiązuje się na zasadach określonych w przepisach niniejszego oddziału, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.”;
- 25) w art. 71 na końcu kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje wyrazy „a po upływie okresu wypowiedzenia zatrudnić na uzgodnionych przez strony warunkach pracy i płacy.”;
- 26) w art. 87 dodaje się § 7 w brzmieniu:
„§ 7. Z wynagrodzenia za pracę odlicza się, w pełnej wysokości, kwoty wypłacone w poprzednim terminie płatności za okres nieobecności w pracy, za który pracownik nie zachowuje prawa do wynagrodzenia.”;
- 27) w art. 91 wyrazy „w art. 87 § 1” zastępuje się wyrazami „w art. 87 § 1 i 7”;
- 28) w art. 97:
a) w § 2 w zdaniu pierwszym wyrazy „oraz okoliczności, o których mowa w art. 36 § 5”, zastępuje się po przecinku wyrazami „a także inne informacje niezbędne do ustalenia uprawnień pracowniczych, określone przepisami wydanymi na podstawie art. 98 § 7.”,
b) po § 2 dodaje się § 2¹ w brzmieniu:
„§ 2¹. Pracownik może w ciągu 7 dni od otrzymania świadectwa pracy wystąpić z wnioskiem do kierownika zakładu pracy o sprostowanie świadectwa. W razie nieuwzględnienia wniosku pracownikowi przysługuje, w ciągu 7 dni od zawiadomienia o odmowie sprostowania świadectwa pracy, prawo wystąpienia z żądaniem jego sprostowania do sądu pracy.”;
- 29) w art. 98 § 5 i 6 otrzymują brzmienie:
„§ 5. Zakład pracy wydaje pracownikowi opinię o pracy po zapoznaniu go z projektem opinii i wysłuchaniu jego uwag oraz po zajęciu stanowiska przez zakładową organizację związkową.

- § 6. Pracownik może w ciągu 7 dni od otrzymania opinii wystąpić do sądu pracy (sądu rejonowego) o jej sprostowanie.”;
- 30) w art. 99 § 3 skreśla się;
- 31) art. 101 skreśla się;
- 32) w art. 102 w § 3 zdanie drugie skreśla się;
- 33) w art. 109 dodaje się § 3 w brzmieniu:
- „§ 3. Jeżeli z powodu nieobecności w zakładzie pracy pracownik nie może być wysłuchany, bieg dwutygodniowego terminu przewidzianego w § 1 nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu do dnia stawienia się pracownika do pracy.”;
- 34) w art. 119:
- a) § 2 otrzymuje brzmienie:
- „§ 2. Jeżeli wysokość szkody nie przekracza kwoty najniższego wynagrodzenia pracowników uspołecznionych zakładów pracy albo stopień winy pracownika jest nieznaczny, kierownik zakładu pracy może — z własnej inicjatywy lub na wniosek zakładowej organizacji związkowej i za zgodą pracownika — zaniechać dochodzenia odszkodowania i zastosować wobec pracownika karę przewidzianą w art. 108; w takim wypadku nie stosuje się przepisów art. 109.”;
- b) dodaje się § 3 w brzmieniu:
- „§ 3. W wypadku określonym w § 2 pracownik nie ponosi skutków, jakie przepisy prawa wiążą z zastosowaniem kary przewidzianej w art. 108.”;
- 35) w art. 141 w § 2 dodaje się pkt 5 w brzmieniu:
- „5) w zakładach pracy stosujących grupową organizację pracy,”;
- 36) w art. 163 w § 1 wyrazy „po zasięgnięciu opinii rady zakładowej” zastępuje się wyrazami „w uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową”;
- 37) po art. 174 dodaje się art. 174¹ w brzmieniu:
- „Art. 174¹. § 1. Za zgodą pracownika, wyrażoną na piśmie, zakład pracy może udzielić pracownikowi urlopu bezpłatnego w celu wykonywania pracy w innym zakładzie pracy przez okres ustalony w zawartym w tej sprawie porozumieniu między zakładami.
- § 2. Okres urlopu bezpłatnego, o którym mowa w § 1, wlicza się do okresu pracy w dotychczasowym zakładzie pracy w zakresie uprawnień związanych z pracą w tym zakładzie,
- chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.”;
- 38) w art. 177 w § 1 zdanie drugie skreśla się;
- 39) w dziale dziesiątym tytuł rozdziału VIII otrzymuje brzmienie: „Obowiązki jednostek organizacyjnych sprawujących nadzór nad zakładami pracy”;
- 40) w art. 236:
- a) wyrazy „jednostki nadrzędne” zastępuje się wyrazami „jednostki organizacyjne sprawujące nadzór”;
- b) pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:
- „2) uwzględniać w programach rozwoju branż i gałęzi pracy poprawę warunków bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 3) zapewniać, aby zadania planowe były ustalane z uwzględnieniem wymogów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.”;
- 41) w art. 265 w § 1 po wyrazach „w art. 264” dodaje się po przecinku wyrazy „art. 97 § 2¹ i w art. 98 § 6”;
- 42) w art. 281—283 liczbę „5 000” zastępuje się liczbą „50 000”;
- 43) dodaje się dział czternasty^a w brzmieniu:

„DZIAŁ CZTERNASTY^a”

GRUPOWA ORGANIZACJA PRACY

- Art. 295¹. § 1. Kierownik zakładu pracy w uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową i po zasięgnięciu opinii rady pracowniczej (rady załogi) ustala regulamin stosowania w zakładzie grupowej organizacji pracy. Regulamin zapewnia pracownikom dobrovolność wykonywania pracy w ramach grupowej organizacji pracy.
- § 2. W zakresie uzasadnionym potrzebami grupowej organizacji pracy regulamin, o którym mowa w § 1, może określać prawa i obowiązki stron z uwzględnieniem niezbędnych odstępstw od obowiązujących przepisów prawa pracy. Nie dotyczy to przepisów regulujących prawa i obowiązki stron w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów o ochronie pracy młodocianych i kobiet.
- § 3. Grupa (brygada, zespół) utworzona w zakładzie stosującym grupową organizację pracy wykonuje zadania określone w odrębnej umowie na

warunkach ustalonych w regulaminie, o którym mowa w § 1, z tym że grupa (brygada, zespół) ustala we własnym zakresie:

- 1) swój skład osobowy,
- 2) rozkład czasu pracy,
- 3) formy i zasady wynagradzania za pracę w ramach środków przewidzianych na wykonanie zadania określonego w umowie.

§ 4. W sprawach nie regulowanych odmiennie w trybie określonym w § 1—3, stosuje się przepisy prawa pracy.

Art. 295². Pracownik, który zaprzestał wykonywania pracy w grupie (brygadzie, zespole), ma prawo do powrotu na poprzednio zajmowane stanowisko lub równorzędne pod względem wynagrodzenia, jednakże okoliczności zaistniałe w czasie wykonywania pracy w grupie (brygadzie, zespole) mogą stanowić podstawę do rozwiązania umowy o pracę na zasadach określonych w przepisach o rozwiązywaniu umów o pracę."

Art. 2. Użyte w przepisach Kodeksu pracy lub w innych przepisach prawa w różnych przypadkach i liczbie wyrazy:

- „rada zakładowa” zastępuje się użytymi w odpowiednich przypadkach wyrazami „zakładowa organizacja związkowa”,
- „zarząd główny właściwego związku zawodowego” zastępuje się użytymi w odpowiednich przypadkach i liczbie wyrazami „właściwa ogólnokrajowa organizacja związkowa”,
- „Centralna Rada Związków Zawodowych” zastępuje się użytymi w odpowiednich przypadkach wyrazami „ogólnokrajowa organizacja międzyzwiązkowa”.

Art. 3. Zakładowe organizacje związkowe, ogólnokrajowe organizacje związkowe i ogólnokrajowa organizacja międzyzwiązkowa wykonują zadania przewidziane w Kodeksie pracy i w innych przepisach prawa przez organy określone w statutach tych organizacji.

Art. 4. Umowy o pracę, zawarte na okres wstępny przed dniem wejścia w życie ustawy, pozostają w mocy do upływu terminu, na jaki zostały zawarte. Do umów tych stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 5. W ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. — Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 1980 r. Nr 9, poz. 26 i Nr 27, poz. 111, z 1982 r. Nr 7, poz. 55 i Nr 45, poz. 289, z 1983 r. Nr 41, poz. 185, z 1984 r. Nr 34, poz. 183, z 1986 r. Nr 47, poz. 228 oraz z 1987 r. Nr 21, poz. 123 i Nr 33, poz. 186) w art. 210 po wyrazach „Rzecznik Praw Obywatelskich” stawia się przecinek i dodaje wyrazy „a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubez-

pieczeń społecznych, także Minister Pracy i Polityki Socjalnej oraz ogólnokrajowa organizacja międzyzwiązkowa.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1987 r. Nr 35, poz. 201 i z 1989 r. Nr 10, poz. 57) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 38 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Organ, do którego wniesiono sprzeciw, jest obowiązany rozpatrzyć go w ciągu dwóch tygodni. W razie nierozpatrzenia sprzeciwu w tym terminie, a także w razie nieuwzględnienia sprzeciwu, organowi, który go wniósł, przysługuje prawo zwrócenia się, w terminie dwóch tygodni, o rozstrzygnięcie do sądu. Od orzeczenia sądu nie przysługuje środek odwoławczy.”,

2) po art. 38 dodaje się art. 38^a—38^c w brzmieniu:

„Art. 38^a. 1. Stosunek pracy z dyrektorem przedsiębiorstwa państwowego nawiązuje się po upływie terminu na zgłoszenie sprzeciwu, o którym mowa w art. 38 ust. 1, a w razie zgłoszenia sprzeciwu — po jego cofnięciu przez organ, który go wniósł, albo oddaleniu przez sąd wniosku o uchylenie decyzji (uchwały) o powołaniu dyrektora.

2. Osobie, która wskutek uwzględnienia sprzeciwu, o którym mowa w art. 38 ust. 1, przez uprawniony organ albo sąd nie została zatrudniona na stanowisku dyrektora przedsiębiorstwa państwowego, przysługuje świadczenie pieniężne wyrównujące stratę spowodowaną pozostawaniem z tego powodu bez pracy, nie przekraczające jednak wynagrodzenia za 1 miesiąc, jakie osoba ta otrzymałaby na stanowisku dyrektora.

Art. 38^b. 1. Organ uprawniony do zgłoszenia sprzeciwu, o którym mowa w art. 38 ust. 1, powinien być niezwłocznie poinformowany o przyczynie odwołania dyrektora przedsiębiorstwa państwowego.

2. Jeżeli w stosunku do decyzji odwołującej dyrektora przedsiębiorstwa państwowego został zgłoszony sprzeciw, rozwiązanie stosunku pracy z odwołanym dyrektorem następuje w trybie i na zasadach określonych w art. 70—72 Kodeksu pracy po cofnięciu sprzeciwu przez organ, który go wniósł, albo oddaleniu przez sąd wniosku o uchylenie decyzji (uchwały) o odwołaniu dyrektora.

Art. 38^c. Pracownikowi odwołanemu ze stanowiska dyrektora przedsiębiorstwa państwowego, bez uzasadnionej przyczyny, przysługuje

odszkodowanie w wysokości sześciomiesięcznego, ostatnio pobieranego wynagrodzenia. Na poczet odszkodowania zalicza się wynagrodzenie wypłacone za okres wypowiedzenia. Odszkodowanie to może być dochodzone przed sądem pracy."

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 maja 1989 r.

Przewodniczący Rady Państwa: w z. *K. Barcikowski*
Sekretarz Rady Państwa: *Z. Surowiec*

108

USTAWA

z dnia 7 kwietnia 1989 r.

o zmianie ustawy zmieniającej ustawę — Prawo lokalowe.

Art. 1. W ustawie z dnia 16 lipca 1987 r. o zmianie ustawy — Prawo lokalowe (Dz. U. Nr 21, poz. 124) art. 4 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 4. 1. Dotychczasowe mieszkania funkcyjne stają się mieszkaniami zakładowymi, jeżeli odpowiadają warunkom określonym w art. 50 ust. 2 ustawy wymienionej w art. 1.
2. Decyzje o przydziale mieszkań funkcyjnych innych niż wymienione w ust. 1 są równoznaczne — z zastrzeżeniem ust. 7 — z decyzją o przydziale wydaną przez terenowy organ administracji państwowej na czas nieoznaczony.
3. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do lokali mieszkalnych wybudowanych lub uzyskanych ze środków zakładów pracy, przydzielonych przez terenowy organ administracji państwowej po dniu 1 sierpnia 1974 r. osobom wskazanym przez te zakłady.
4. Dotychczasowe przydziały mieszkań, o których mowa w ust. 1 i 3, zachowują swoją ważność i są równoznaczne z umową najmu mieszkania zakładowego zawartą na czas nieoznaczony.
5. Dotychczasowym najemcom mieszkań, o których mowa w ust. 3, nie będącym w dniu 1 stycznia 1988 r. pracownikami zakładu pracy dysponującego mieszkaniem,

przysługuje w razie rozwiązania umowy najmu prawo do lokalu zamiennego; w przypadku opuszczenia mieszkania przez takiego najemcę prawo do lokalu zamiennego przysługuje także jego małżonkowi lub byłemu małżonkowi. Nie dotyczy to osób, z którymi stosunek najmu został rozwiązany z przyczyn uzasadniających wypowiedzenie najmu bez zachowania obowiązujących terminów.

6. W razie śmierci osób, o których mowa w ust. 3, po dniu 1 stycznia 1988 r., do małżonka, byłego małżonka i osób bliskich stosuje się przepis art. 51ª ust. 4 ustawy wymienionej w art. 1. W takim przypadku nie ma zastosowania przepis art. 691 Kodeksu cywilnego.
7. Dotychczasowe przydziały mieszkań funkcyjnych, dokonane na rzecz dozorców i palaczy centralnego ogrzewania w budynkach, o których mowa w art. 20 ust. 1 ustawy wymienionej w art. 1, zachowują swoją ważność i są równoznaczne z decyzją o przydziale, wydaną przez terenowy organ administracji państwowej na czas trwania umowy o wykonywanie ich obowiązków w danym budynku."

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: w z. *K. Barcikowski*
Sekretarz Rady Państwa: *Z. Surowiec*

Opłata za prenumeratę na rok 1989 wynosi: Dziennika Ustaw zł 3.200,—; załącznika do Dziennika Ustaw zł 700,—; Monitora Polskiego zł 2.000,—.

Prenumeratę na rok następny przyjmuje się do dnia **31 października**. Do abonentów, którzy opłacą prenumeratę po tym terminie, wysyłka pierwszych numerów dokonana zostanie z opóźnieniem i spowoduje dodatkowe koszty. Wpłata powinna być dokonana „przelewem — zamówieniem” lub trzyodcinkowym przekazem na konto Wydziału Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów w Narodowym Banku Polskim, Oddział Okręgowy Warszawa nr 1052-3157-139.11. Rachunków za prenumeratę nie wystawia się, prenumerata jest realizowana na podstawie przedpłać. Druki „przelewów — zamówień” lub przekazów mogą zostać wysłane zainteresowanym po uprzednim zgłoszeniu zapotrzebowania pisemnie lub telefonicznie do Wydziału Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów. Na dowodzie wpłaty należy podać pełną nazwę instytucji (nazwisko i imię) i adres z numerem kodu pocztowego oraz liczbę zamawianych egzemplarzy. Wszelkich informacji o prenumeracie udziela Wydział Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów.

Reklamacje z powodu niedoręczenia poszczególnych numerów zgłaszać należy na piśmie do Wydziału Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów, ul. Powsińska 69/71, 00-979 Warszawa, niezwłocznie po otrzymaniu następnego kolejnego numeru.

Pojedyncze egzemplarze Dziennika Ustaw i Monitora Polskiego można nabywać za gotówkę w Warszawie:

- w punkcie sprzedaży Wydawnictw Akcydensowych, al. I Armii Wojska Polskiego 2/4 (tel. 29-61-73) — egzemplarze bieżące oraz z lat 1956—1988,
  - w księgarniach: Powszechnego Domu Książki „Uniwersus”, ul. Belwederska 20/22 (tel. 41-40-05); im. Stefana Żeromskiego, al. Gen. K. Świerczewskiego 119/123 (tel. 20-46-28); Wydawnictw Ekonomicznych i Budowlanych, ul. Żurawia 1/3, przy pl. Trzech Krzyży (tel. 21-44-05) — egzemplarze bieżące oraz z roku 1988;
- poza Warszawą — egzemplarze bieżące oraz z ostatnich 2 lat:
- w punktach sprzedaży znajdujących się w urzędach wojewódzkich w: Białej Podlaskiej, Białymstoku, Bielsku-Białej, Bydgoszczy, Kielcach, Krośnie, Lesznie, Opolu, Ostrołęce, Piotrkowie Trybunalskim, Płocku, Przemysłu, Radomiu, Sieradzu, Skierniewicach, Suwałkach, Tarnobrzegu, Włocławku, Wrocławiu oraz w Urzędach Miast Krakowa i Łodzi;
  - w punktach sprzedaży znajdujących się w sądach w: Białymstoku, Bielsku-Białej, Bydgoszczy, Bytomiu, Cieszynie, Częstochowie, Elblągu, Gdańsku, Gdyni, Gliwicach, Gorzowie Wielkopolskim, Jeleniej Górze, Kaliszu, Katowicach, Kielcach, Koninie, Koszalinie, Krakowie, Legnicy, Lublinie, Łodzi, Nowym Sączu, Olsztynie, Opolu, Ostrowie Wielkopolskim, Poznaniu, Radomiu, Rzeszowie, Słupsku, Szczecinie, Tarnowie, Toruniu, Wałbrzychu z siedzibą w Świdnicy, Wrocławiu, Zamościu i Zielonej Górze.
-

Egzemplarze bieżące oraz z lat ubiegłych można nabywać na podstawie nadesłanego zamówienia w Wydziale Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów, ul. Powsińska 69/71, 00-979 Warszawa P-1.

Wydawca: Urząd Rady Ministrów.

Redakcja: Biuro Prawne, 00-583 Warszawa, Al. Ujazdowskie 1/3.

Organizacja druku i kolportaż: Wydział Wydawnictw, 00-979 Warszawa P-1, ul. Powsińska 69/71, tel. 42-14-78 i 694-67-50.

Tłoczono z polecenia Prezesa Rady Ministrów
w Zakładach Graficznych „Tamka”, Zakład nr 1. Warszawa, ul. Tamka 3.
